

τοίχος

τοίχος, ο, ουσ. [<αρχ. τοῖχος], ο τοίχος. (Ακολουθούν 37 φρ.)·

- *απ' τον τοίχο θα τα κόψω; ή απ' τον τοίχο να τα κόψω;* (ιδίως για χρήματα) λέγεται στην περίπτωση που δεν υπάρχει τρόπος να βρούμε το χρηματικό ποσό που μας ζητάει κάποιος: «πώς να σ' αγοράσω αυτοκίνητο, ρε παιδάκι μου, απ' τη στιγμή που δεν έχω λεφτά, απ' τον τοίχο θα τα κόψω; || δεν έχω να σου δώσω αυτά τα λεφτά που μου ζητάς, τι να κάνω, απ' τον τοίχο να τα κόψω;»·

- *ασβεστώνει τον τοίχο*, βλ. φρ. *σοβατίζει τον τοίχο*·

- *βάζω στον τοίχο*, βλ. συνηθέστ. *στήνω στον τοίχο*·

- *βαράω το κεφάλι μου στον τοίχο*, βλ. λ. [κεφάλι](#)·

- *δεν άφησαν παρά τους τέσσερις τοίχους*, έκλεψαν όλα τα αντικείμενα, όλα τα πράγματα από ένα σπίτι ή από ένα μαγαζί: «μπήκαν τα κλεφτρόνια στο σπίτι τους και δεν άφησαν παρά τους τέσσερις τοίχους»·

- *είμαι με την πλάτη στον τοίχο*, βλ. λ. [πλάτη](#)·

- *είναι (για) να βαράς το κεφάλι σου στον τοίχο ή είναι (για) να χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο*, βλ. λ. [κεφάλι](#)·

- *είναι κλεισμένος ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*, βλ. συνηθέστ. *ζει κλεισμένος ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*·

- *ένας τοίχος μας χωρίζει ή μας χωρίζει ένας τοίχος*, κατοικούμε σε διαμερίσματα που τα χωρίζει μια μεσοτοιχία: «τον ξέρω αυτόν που λες, γιατί μας χωρίζει ένας τοίχος στην πολυκατοικία που μένουμε»·

- *ζει κλεισμένος ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*, ζει απομονωμένος στο σπίτι του, στο δωμάτιό του, χωρίς να δέχεται να δει κανέναν: «απ' τη μέρα που πέθανε η γυναίκα του, εξαφανίστηκε απ' την παρέα μας και ζει κλεισμένος ανάμεσα σε τέσσερις τοίχους». Πρβλ. *εγώ δεν είδα ποτέ τον ήλιο, εγώ δεν είδα ποτέ το φως, για μένα ο κόσμος είναι μονάχα τέσσερις τοίχοι κι ένας σκοπός (ενν. δεσμοφύλακας)* (Λαϊκό τραγούδι)·

- *ζει τη ζωή του ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*, βλ. συνηθέστ. *ζει κλεισμένος ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*·

- *θα σε στήσω στον τοίχο*, θα σε τιμωρήσω πολύ σκληρά, παραδειγματικά: «αν ξαναπιάσεις τ' όνομα της οικογένειάς μου στο στόμα σου, θα σε στήσω στον τοίχο»·

- *και οι τοίχοι έχουν αφτιά*, προτροπή σε κάποιον, που θέλει να μας εμπιστευθεί κάτι σπουδαίο, να μιλήσει χαμηλόφωνα, γιατί υπάρχει φόβος να ακούσουν και κάποιος άλλος αυτό που θα μας πει: «πες μου σιγά αυτό που θέλεις να μου πεις, γιατί και οι τοίχοι έχουν αφτιά»·

- *κι οι τοίχοι έχουν αφτιά κι οι κάμποι έχουνε μάτια*, βλ. λ. [μάτι](#)·

- *κλείστηκε ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*, βλ. φρ. *ζει κλεισμένος ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*·

- *μ' έστησε στον τοίχο ή μ' έχει στήσει στον τοίχο*, **α.** με έφερε σε πολύ δύσκολη θέση, κατάσταση: «απαιτούσε φορτικά να του επιστρέψω τα δανεικά και μ' έστησε στον τοίχο μέχρι να τα βρω». (Λαϊκό τραγούδι: *έφυγες κι έγινε η ζωή καταστροφή κι έχω ανοίξει με το Χάρο αλισβερίσι, μ' ένα καρφί μέσα μου έχω σταυρωθεί και το αντίο σου στον τοίχο μ' έχει στήσει*). **β.** με τιμώρησε σκληρά, παραδειγματικά: «επειδή μ' έπιασε να κάνω κοπάνα, μ' έστησε στον τοίχο για να συμμορφωθούν και οι άλλοι κοπανατζήδες»·

- *μιλώ στον τοίχο*, βλ. φρ. *τα λέω στον τοίχο*·

- *πηγαίνω τοίχο τοίχο*, προχωρώ κολλητά στον τοίχο προσπαθώντας να μη φαίνομαι, να μη γίνομαι αντιληπτός από κάποιον ή κάποιους, προχωρώ αργά, με προφυλάξεις: «πήγαινε τοίχο τοίχο για να μην τον αντιληφθούν». (Λαϊκό τραγούδι: *η σουστά πήγαινε μπροστά κι ο μάγκας τοίχο τοίχο*).
- *περνάει τη ζωή του ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*, βλ. συνηθέστ. *ζει κλεισμένος ανάμεσα (μέσα) σε τέσσερις τοίχους*.
- *σαν να μιλάω στον τοίχο*, λέγεται στην περίπτωση που κάποιος ή κάποιοι δεν προσέχουν, δε λογαριάζουν, δεν υπολογίζουν αυτά που λέω: «κάθομαι μια ώρα και τον συμβουλευώ, αλλά, σαν να μιλάω στον τοίχο».
- *σοβατίζει τον τοίχο*, αυνανίζεται, μαλακίζεται: «μόλις του σηκωθεί, κάθεται σε μια γωνιά και σοβατίζει τον τοίχο». Από την εικόνα του ατόμου που, προσποιούμενος πως κατουρά μπροστά σε ένα τοίχο, αυνανίζεται και εκσπερματώνει πάνω σε αυτόν.
- *σπάω το κεφάλι μου στον τοίχο*, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- *στήνω στον τοίχο*, **α.** φέρνω κάποιον σε πολύ δύσκολη θέση, κατάσταση: «για να μαζέψει τα λεφτά του, έστησε στον τοίχο όλους αυτούς που του χρωστούσαν». **β.** τιμωρώ κάποιον σκληρά, παραδειγματικά: «βαρέθηκα να στήνουν κάθε φορά εμένα στον τοίχο για ξένες αμαρτίες!». (Λαϊκό τραγούδι: *κι εκείνη απ' το κάδρο της στον τοίχο να σε στήνει και να σου λέει άπονα πως πια δε σ' αγαπά*). **γ.** τοποθετώ κάποιον με την πλάτη στον τοίχο για να τον εκτελέσω με τουφεκισμό: «κατά τον εμφύλιο και οι δυο πλευρές έστησαν αρκετούς στον τοίχο».
- *στον τοίχο τα παιδιά μου*, (στη νεοαργκό) έκφραση που υπονοεί τον αυνανισμό, τη μαλακία: «αυτός δεν έχει πρόβλημα αν του λείπει η γυναίκα, γιατί, κάθε τόσο στον τοίχο τα παιδιά μου». Από την εικόνα του ατόμου που στέκεται σε κάποιο απόμερο μέρος, συνήθως βράδυ, μπροστά σε ένα τοίχο και αυνανίζεται· βλ. και φρ. *στο σώβρακο τα παιδιά μου*, λ. *σώβρακο*.
- *τα λέω στον τοίχο*, δεν έχω επικοινωνία με την ομήγυρη, με τον κόσμο, δεν έχω απήχηση, δεν εισακούομαι, δεν ακούει κανείς, δεν προσέχει, δε λογαριάζει, δεν υπολογίζει κανείς αυτά που λέω: «αν είναι αυτά που θα πω να τα λέω στον τοίχο, τότε καλύτερα να μην πω τίποτα».
- *τοίχο τοίχο*, **α.** προχωρώντας με δυσκολία, παραπατώντας, ιδίως λόγω μέθης: «μόλις βγήκε απ' την ταβέρνα, πήρε τοίχο τοίχο το δρόμο για το σπίτι του». **β.** κολλητά με τον τοίχο και αργά αργά, με προφυλάξεις: «για να μην τον πάρουν μυρουδιά, τους ακολουθούσε τοίχο τοίχο». (Λαϊκό τραγούδι: *θα 'ρθω νύχτα τοίχο τοίχο και για σύνθημα θα βήχω*). Συνών. *κολόνα κολόνα*.
- *τον κάρφωσε στον τοίχο*, βλ. φρ. *τον κόλλησε στον τοίχο*.
- *τον κόλλησε σαν μακαρόνι στον τοίχο*, βλ. λ. [μακαρόνι](#).
- *τον κόλλησε σαν σκατό στον τοίχο*, βλ. λ. [σκατό](#).
- *τον κόλλησε στον τοίχο*, **α.** τον αποστόμωσε: «τον άφησε να τα πει όπως ήθελε, κι όταν ήρθε η σειρά του να μιλήσει, τον κόλλησε στον τοίχο με τα επιχειρήματα που είχε». **β.** τον έδειρε άγρια, τον κατανίκησε: «αφού δεν έπαιρνε με το καλό, τον άρπαξε στα χέρια του και τον κόλλησε στον τοίχο».
- *τον έφερα με τη ράχη στον τοίχο*, βλ. λ. [ράχη](#).
- *τον έφερα με την πλάτη στον τοίχο*, βλ. λ. [πλάτη](#).
- *του κόλλησα την πλάτη στον τοίχο ή τον κόλλησα με την πλάτη στον τοίχο*, βλ. βλ. *πλάτη*.
- *υψώνεται ένας τοίχος ανάμεσά τους*, οι σχέσεις τους είναι ψυχρές, δεν έχουν καμιά ψυχική επαφή μεταξύ τους: «ήταν χρόνια φίλοι, αλλά, απ' τη μέρα που μάλωσαν για μια γυναίκα, υψώνεται ένας τοίχος ανάμεσά τους».

- *υψώνω τοίχο*, χτίζω: «σκέφτομαι να βγάλω τα συρματοπλέγματα και να υψώσω τοίχο γύρω απ' την αυλή». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *ένα*.
- *χάρτινοι τοίχοι*, που είναι πολύ λεπτοί: «τα διαμερίσματα στις πολυκατοικίες έχουν χάρτινους τοίχους κι έτσι, χωρίς να θέλεις, μαθαίνεις όλα τα μυστικά των γειτόνων σου».
- *χτυπώ το κεφάλι μου στον τοίχο*, βλ. λ. [κεφάλι](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας